

Kısmen
22, 23, 24

İSRÂİLOĞULLARI VE AHLÂKÎ SORUNLARIMIZ

Prof. Dr. Ekrem SARIKÇIOĞLU

Kur'ân-ı Kerîm'de sık sık geçmiş milletlerin yaptıkları hatalar ve bazen de bu hatalardan dolayı başlarına gelen felâketlerden sıkça söz edilir. Anlatılan kıssalardan insanların ders almaları istenir. Özellikle İsrâil Oğulları ve davranışları ile ilgili çok sayıda tenkitler vardır. Bu tenkitler Hz. Mûsâ aralarında iken yaptıkları hataları içerdiği gibi, sonraki devirlerde işledikleri hataları ve gönderilen peygamberlerin uyarılarını da içerir. Tenkide muhâtab olan hataları gruplandırırsak, yoğunluğun yanlış inançlardan ziyâde, davranış bozukluklarında olduğunu görürüz. Yahûdîlerin inanç zayıflıklarından söz edilir; fakat inanç bozukluklarıyla ilgili fazla bir tenkîde rastlanmaz. Her ne kadar Kur'ân'ın nâzil olduğu devirlerdeki bazı Hicaz Yahûdîlerinin Hz. Üzeyir (Ezra) hakkında Hıristiyanların Hz. İsâ için kullandıkları "Tanrı Oğlu" sıfatını kullandıkları için tenkîd ediliyorlarsa da, günümüzde "Üzeyir Allah'ın Oğludur" diyen hiçbir Yahûdî toplumu yoktur. Zaten bu söz Mûsevîliğin gerçek rûhuna da aykırıdır. Yahûdîler üzerindeki tenkitlerin yoğunluğu, peygamberimiz zamanındaki veya daha önceki halkın îman zayıflığına, bilgisizliğine dayalı davranış biçimleridir. Kur'ân, Yahûdîlerin tümünü suçlayıcı, toptancı bir ifâde de kullanmaz.

Müslümanlar olarak bizler Kur'ân'ı okurken, tenkîdin inanç zayıflığı ve ahlakî davranış bozukluğunda olan herkesi muhâtab aldığını değil de, sadece Yahûdî cemaatini hedef aldığını düşünürüz. Tenkit muhtevâsı hatâları Yahûdîlere teşmîl eder de, kendimizin de aynı hataları işleyip işlemediğimizi düşünmeyiz. Çuvaldızı başkalarına batırırken, iğneyi kendimize dokundurmayı hiç akıl etmeyiz. Artık iğneyi kendimize dokundurmanın zamanı geldiğini görmeliyiz. Çünkü Kur'ân kendisine inanmayanları ve zayıf inanç sâhiplerini tenkîd ettiği gibi, inandık deyip de yanlış davranış içinde olan herkesi tenkîd etmektedir. Yahûdîler bir sembol ve inananların aynı hatâlara düşmemesi için bir uyarıdır. Tenkitler biz inandık deyen toplulukların düşükleri hatâlara örnektir.

Târihte Yahûdîlerin düştüğü yanlışlıklar, günümüzde Müslüman toplumlarını da sarmıştır. Sarsılan ahlakî değerlerimizin toplumumuzda açtığı derin yaralardan sık sık, üzülen söz ederiz, dertleniriz de önlenmesi için, düzeltilmesi için çâreler aramayı düşünmeyiz. Ben Müslüman'ım diyen herkesin, Kur'ân ahlakını bütünüyle yaşadığını, ahlakın dînî, sosyal ve psikolojik temellerini kavramış olduğunu zannederiz. Toplumumuzdaki ahlakî çöküntünün üzerinde durma ihtiyâcını hissetmeyiz.

Üzülerek itirâf edeyim ki, üst düzey dînî araştırma ve eğitim yaptırmak gayesiyle yola çıkan İlahiyat Fakülteleri zorunlu ders programlarında dahi, Ahlâk Öğretimi, Ahlâk Eğitimi konularına yer verilmez. Ahlâkı ve sorunlarını, Müslümanlara örgün ve yaygın eğitimde öğretecek, inananlara yol gösterecek olan ilâhiyatçıların eğitiminde dahi sistemli bir ahlâk eğitimine yer verilmez. Hattâ dersin varlığı gereksiz görülmüş, son değişikliklerle zorunlu dersler arasından çıkarılmış, etkisiz hâle getirilmiştir. Dolayısıyla konuyla ilgili eğitim ve öğretim araştırmaları da gündemden kaldırılmıştır. Herhalde Kur'ân'ın ahlâkdışı saydığı, tenkîd ettikleri hususlar yalnız Yahûdîler ve inanmayanlar için geçerli de, Müslümanlara için değil! Tenkitlerin içeriğine bakmakta ve aynayı biraz da kendimize çevirmekte yarar vardır kanâatindeyim:

Kur'ân, Peygamberimiz devrindeki Hicaz Yahûdîlerini tenkîd ederken, çoğunun ahlâkî değerlere saygılı olmadıklarını, anaya-babaya saygı göstermediklerini, akrabâya, öksüze, çâresizlere iyilikle davranmadıklarını, insanlara güzel ve doğru söz söylemediklerini, yoksullara yardım etmediklerini, ibâdet etmeye söz verdikleri halde, sözlerinde durmadıklarını söylüyor.¹ Yahûdî cemâatindeki bir kısım insanların, sabırlı olmadıkları,² kötülüğü iyilikle bertaraf etmeye çalışmadıkları,³ kazançlarını hayırlı yollarda sarfetme gayretinde olmadıkları,⁴ büyüklendikleri,⁵ nifâka, bozgunculuğa sebebiyet verdikleri,⁶ kötülüklerden korunmaya çalışmadıkları,⁷ adaletle davranmadıkları,⁸ hatâda ısrâr ettikleri,⁹ kıskanç davranışlarda buldukları,¹⁰ ahde vefâ göstermedikleri,¹¹ dürüst davranmadıkları,¹² nankörlük ettikleri,¹³ haram yemekten¹⁴ ve cinâyet işlemekten çekinmedikleri¹⁵ söyleniyor ve tenkîd ediliyor. İçlerinde iyi, temiz, üstün ahlâklı kişiler olmakla birlikte, çoğunluğunun ahlâkî değerlere saygı göstermekten uzak olduklarına işaret ediliyor ve yanlış davranışlarının karşılığını bazen dünyâda görmekte birlikte,

1. *Bakara*, 83

2. *Kasas*, 54, 80

3. *Kasas*, 54

4. *Kasas*, 54, 76, 77; *Âl-i İmrân*, 115

5. *Kasas*, 76, 78, 79

6. *Kasas*, 77, 83; *Mâide*, 32, 41

7. *Kasas*, 83; *Bakara*, 103; *Mâide*, 79

8. *Mümtahine*, 8

9. *Nahl*, 119

10. *Bakara*, 90, 109, 213; *Âl-i İmrân*, 120; *Mâide*, 59, 60

11. *Bakara*, 100; *Âl-i İmrân*, 76, 77; *Mâide*, 13

12. *Bakara*, 75, 76, 146; *Âl-i İmrân*, 57, 69, 72, 82; *Mâide*, 41, 46, 47

13. *Bakara*, 40-251; *Nisâ*, 51-52; *Mâide*, 13

14. *Mâide*, 42, 62; *Tevbe*, 34

15. *Mâide*, 32, 62

kesin karşılığının âhirette, mutlak adâlet karşısında görüleceği haber veriliyor, uyarılıyor. İnananların, boş sözlerden uzak durmaları, ahlâkî değerlere saygılı olmaları, gereksiz lâf yarışlarından, içi boş mantık oyunlarından, bilgiye dayanmayan boş sözlerin konuşulduğu toplantılardan uzak durmaları¹⁶ tavsiye ediliyor. Hıristiyan ve Yahûdîlerle sağlam bilgiye dayanmayan konuşmalardan uzak durmaları öneriliyor.

Yahûdîlere yönelik bu tenkitlerin günümüz Müslümanları için ne derece geçerli olup olmadığını, ilgilendirip ilgilendirmediğini okuyucuların değerlendirmesine bırakıyorum!

Siyâset Alanı Ahlâkın Dışında mı?

İsrâil Oğullarından bazılarının davranışları tenkîd edilirken, yeni dîne karşı savunma gayretiyle veya başka endişelerle, içeriği kendi kitaplarına paralel bir kitabın İlâhî kaynaktan olduğunu kabûl etmemeleri yadırganır,

﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

“Hakki bâtila karıştırıp da bile bile hakkı gizlemeyin”

buyrulur.¹⁷ Yine benzerî uyarılar *Âl-i İmrân*, 71’de de tekrar edilir. *Bakara* 76, bu husûsa biraz daha açıklık getirir:

﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِعَضُّهُمْ إِلَىٰ بَعْضِ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾

“Hem îmân edenlere rastgeldiklerinde: “İmân ettik” derler. Kendi başlarına kaldıklarında da “Rabbiniz huzûrunda aleyhinize bir belge olsun diye mi tutup Allah’ın size açtığı hakikati onlara söylüyorsunuz? aklınız yok mu?” derler.”

buyurularak, Yahûdî cemâati içinde yapılan gizli konuşmalar açıklanır, samîmî ve dürüst konuşanların, vicdanlarının gerektiğini söyleyenlerin, cemâat içindeki bazı kimselerce, nasıl engellendiği, cemâat siyaseti gereği diyerek nasıl doğruluktan uzaklaştırılmaya çalışıldığı anlatılır ve tenkîd edilir. Siyâsî ve idârî işlerde yalancılığın bir sanat ve bir yetenek sayıldığı günümüzde, inanan siyâsetçi ve idârecilerimize konunun ders olmaları gereken mesajlar olmadığını söyleyebilir miyiz?

Yine bazı Yahûdî yazarların veya yorumcuların “Bu Allah tarafından; ¹⁸ Allah böyle buyuruyor” diyerek, kendi düşüncelerini Tanrı’dan gelen

16. *Kasas*, 55

17. *Bakara*, 42

18. *Bakara*, 79

hakikatlermiş gibi sunmaları tenkit edilir. Konunun uzmanı olmayan insanların siyâsî nedenlerle veya eksik ve yanlış bilgilerle, yanlış yorumlarla kandırılmaları kınanır. Çünkü yorumcunun kendi söylediklerinin vahiy olmadığını bile bile muhâtabını inandırmaya çalışması siyâsî manevradan başka bir hareketle açıklanamaz. Benzerî yorum veya ictihâdlar, örnekler geçmişte ve günümüzde Müslümanlar arasında da sıkça görülen olaylardandır. Nitekim fetvâ, ictihâd ve tefsirlerin çoğu taraftarlarınca vahiyymiş veya vahiy dengi hakikatlermiş gibi sunulur ve algılanır. Çeşitli mezhepler bu algılamaların açık delilleridir!

Yine Yahûdî grupları arasındaki mücâdelelerde, bir grubun diğerini yurdundan çıkarması, kanını dökmesi hukûken yasak olduğu halde, taktik veya cemâat içi siyâset gereği kabûl edilir. Kendi cemâatleri dışındakiler söz konusu olduğunda harp hukûkunun devreye girdiği ve haramların kalktığı yorumları taraftar bulur; yasaklar çiğnenir. Bu durum Kur'ân tarafından tenkîd edilir.¹⁹ Nitekim bazı dindar Müslümanların da eski hukukçuların “Dâru'l-Harb” kavramı ile ilgili görüş ve yorumlarını yanlış anlayarak, yanlış yorumlayarak, bazen Müslüman toplumlar arasında ve bazen de içinde yaşadığımız ülkemizde ahlâkla ve Kur'ân yasaklarıyla ilgili bazı vecbelerin dînen ortadan kalktığını, günah ve haram sayılmayacağını savunanlar yok mu? Bunların Kur'ân'ın tenkîd ettiği yorumlarıyla “ahlâk dışına çıkan” Rasulullah devri Yahûdîlerinden ne farkları kalıyor? İlgili âyetler okunur geçilir de, günümüz olaylarına tuttuğu ışıktan niçin yararlanılmaz?

Daha önceleri putperestlere karşı gâlibiyet ararken, kendilerine arka çıkacak yakın bir hareket ortaya çıkmışken, kendilerine yakın toplumla el ele vermeleri gerekirken, Yahûdîlerin puta tapanlarla işbirliğine girişmeleri tenkîd ediliyor.²⁰ Kıskançlıkla hakîkati sattıkları söyleniyor.²¹ Bu âyette aleyhimize dahi olsa, her ne olursa olsun hakîkatten ve doğruluktan ayrılmamamız gerektiğine işâret ediliyor. Vahyin kendi cemâatleri dışında bir başkasına gelmesini kıskanmaları, Müslümanların aleyhine dönmeleri ayıplanıyor.²² Cemâat endişeleri gereği de olsa doğruluktan, hakîkatten ayrılınmaması, vurgulanmak isteniyor. Hakîkatin kim tarafından söylendiğine değil, söyleneenin hakikat olup olmadığına bakılmasının lüzûmuna işâret ediliyor. Nitekim İsrâil Oğullarının vahiy getiren peygamberlerle ilgili daha önce de hatâlara

19. Bakara, 84

20. Bakara, 89

21. Bakara, 90

22. Bakara, 90

düştükleri kendilerine sık sık hatırlatılıyor.²³ Rekâbet kaygısı için de olsa doğruluktan ayrılınmaması gereği vurgulanıyor.²⁴

Özellikle Ehl-i Kitâb'dan bir grubun, "... o Mü'minlere indirilen şeye *güpegiündüz îmân edin; günüün sonunda da dönüp inkâr edin*" demeleri, birlikte yaşadıkları komşularına karşı haksız mücâdele sürdürmeleri tenkîd ediliyor.²⁵ Taktik gereği de sayılsa, Mü'minleri doğru inançtan saptırma gayretleri, tenkîd ediliyor.²⁶ Bu Ehl-i Kitâb'ın yanılıcı davranışları karşısında Müslümanların da onlara her hususta güvenmemeleri için uyarılarak, onları sırdaş tutmamaları tavsiye ediliyor²⁷ ve siyâsî manevralara karşı uyanık olmaları tavsiye ediliyor. Gayr-i Müslimler içinde iyi, dürüst insanlar olmakla birlikte,²⁸ negatif kimselerin, olumsuz kimselerin varlığı da hatırlatılıyor.²⁹ Onların târihte de benzerî hatalara düştükleri hatırlatılıyor.³⁰ Siyâset için de olsa, Müslümanlar karşısında puta tapanlara, politeistlere yakınlık göstermeleri tenkîd ediliyor.³¹ Siyâset için de olsa, ideal doğruluktan ayrılınmaması gereği vurgulanıyor.

Sihirle İlgilenmek

Kur'ân'ın Peygamberimiz devri Yahûdîlerini tenkidleri arasında sihirle ilgileri de bulunmaktadır. Tenkidlerden o günkü Yahûdîler arasında sihirle ilgilenen çok kişilerin olduğu anlaşılmaktadır.³² Âl-i İmrân sûresinin 199'uncu âyetinde, Allah'ın âyetlerinin üç-beş kuruşa satılmasından söz ediliyor ki, konu Tevrât âyetlerinin büyü yapımında, muska yazımında kullanılması olabilir. Çünkü bu âyetlerin çeşitli dünyevî gayelerle ak büyü veya kara büyü şeklinde kullanıldığı biliniyor. Kutsal kitap âyetlerinin büyüsel duâlar için kullanılması ve yazılan şeylerin üç-beş kuruş karşılığında satılması ayıplanıyor. Kur'ân kapalı bir ifâde ile de olsa bunu tenkîd ediyor. Bu durum İslâm dünyâsında da yaygın. Kitabevi sâhibi dostlarımla yaptığım sohbetlerde, en çok satan kitaplar arasında sihir ve büyü duaları ve formülleri içeren kitapların bulunduğunu duyuyorum. Bu tür kitapların içeriklerinin Kur'ân âyetleri ve hadîslerle dolu olduğu çoklarıncı da bilinir. Derin Hoca ünvanlı

23. Bakara, 91-95

24. Bakara, 109

25. Âl-i İmrân, 72-73

26. Âl-i İmrân, 72-73

27. Âl-i İmrân, 118

28. Âl-i İmrân, 199

29. Âl-i İmrân, 119, 120

30. Âl-i İmrân, 187

31. Mâide, 80, 81

32. Bakara, 102

günümüz büyücülerinin, yazdıkları âyetlerle donanmış duâ ve büyü metnlerinin üç-beş liraya satılmaları, Kur'ân'ın satılması değil de nedir? Dünyâ ve âhiret rehberi olarak yararlanılması gereken kitabın, büyü vs. için kullanılması nasıl yorumlanabilir? Bu davranışlar Müslümanların da tenkit edilen Peygamberimiz devri Yahûdîlerinin durumuna düşmüş olduğunu göstermiyor mu?

Kısaca Müslümanların Kur'ân'ı anlayarak okumaya çalışmaları ve Kur'ân ahlakının toplumumuzda yeniden canlandırılabilmesi için hassâsiyet gösterilmesi, eğitim bilimlerinin günümüzde gelişen yöntemlerinden yararlanılması gerekmektedir. Özellikle Kur'ân'ın kimi tenkîd ettiğinden çok, neyi, niçin tenkîd ettiğine dikkat edilmeli, dersler alınmalıdır!